

Projekt z dnia 8 lipca 2025 r.

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 po pkt 20 dodaje się pkt 20a w brzmieniu:

„20a) społeczności szkolnej – należy przez to rozumieć łącznie osoby, o których mowa w pkt 18, 19 i 20.”;
- 2) w art. 42 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez niespełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki należy rozumieć:

  - 1) nieusprawiedliwoną nieobecność w jednym miesiącu na co najmniej 50%:
    - a) dni zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce,
    - b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16, albo
  - 2) nieusprawiedliwoną nieobecność w roku szkolnym na co najmniej 25%:
    - a) dni zajęć w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej lub placówce,
    - b) zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki w sposób określony w art. 36 ust. 9 pkt 2 i w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 16.”;
- 3) po rozdziale 2 dodaje się rozdział 2a w brzmieniu:

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, ustawę z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka, ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawę z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 854, 1562, 1635 i 1933 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 622 i 769.

„Rozdział 2a

Prawa, wolności i obowiązki uczniowskie oraz organy ochrony praw i wolności uczniowskich

Art. 42a. 1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma prawo w szczególności do:

- 1) poszanowania jego godności oraz praw i wolności z niej wynikających;
- 2) równego traktowania z innymi uczniami;
- 3) rzetelnego nauczania i wychowania;
- 4) poszanowania jego prywatności, w tym do:
  - a) ochrony danych osobowych,
  - b) ochrony informacji medycznej,
  - c) ochrony wizerunku; wizerunek ucznia nie może być utrwalany ani rozpowszechniany bez jego zgody, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – również bez zgody jego rodziców,
  - d) zachowania tajemnicy komunikowania się;
- 5) posiadania na terenie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przedmiotów osobistych przy sobie lub przechowywania tych przedmiotów w miejscu do tego przeznaczonym, w sposób określony w statucie tej szkoły lub placówki; przedmioty osobiste nie mogą być odebrane uczniowi, z wyjątkiem przedmiotów, których posiadanie zagraża bezpieczeństwu osób przebywających w tej szkole lub placówce lub które naruszają zasady bezpieczeństwa obowiązujące w tej szkole lub placówce;
- 6) kształtowania własnego stroju i wyglądu, z uwzględnieniem art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5;
- 7) ochrony praw autorskich własnych utworów na zasadach określonych w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 24) oraz ochrony przysługującej twórcy wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego oraz topografii układu scalonego na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1170);

- 8) rozwoju własnych zainteresowań i uzdolnień, w tym do brania udziału w konkursach, olimpiadach i turniejach oraz innych formach współzawodnictwa i prezentacji osiągnięć uczniów;
- 9) zachowania odpowiednich proporcji między wysiłkiem szkolnym a czasem wolnym i rozwojem własnych zainteresowań;
- 10) uzyskania pomocy materialnej na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy o systemie oświaty;
- 11) bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, oraz w trakcie zajęć organizowanych przez tę szkołę lub placówkę poza jej terenem;
- 12) informacji dotyczących procesu nauczania i wychowania, które jest realizowane w szczególności przez:
  - a) publikowanie przez szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, szkoły artystyczne lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, objęte obowiązkiem prowadzenia Biuletynu Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), w Biuletynie Informacji Publicznej:
    - statutu szkoły lub placówki, w wersji opracowanej jako tekst ujednolicony, uchwał zmieniających jego treść oraz wniesionych projektów jego zmiany,
    - zanonimizowanych uchwał, zarządzeń, regulaminów i innych wewnętrznych aktów prawnych wydanych przez organy szkoły lub placówki,
    - tygodniowego rozkładu zajęć, o którym mowa w art. 110 ust. 4,
  - b) zapewnienie przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, możliwości zapoznawania się ze szkolnym zestawem programów nauczania, o którym mowa w art. 22a ust. 7 ustawy o systemie oświaty;
- 13) jawnego, sprawiedliwego i umotywowanego oceniania postępów w nauce i zachowania ucznia;
- 14) kontaktowania się ze szkołą podstawową, szkołą ponadpodstawową, szkołą artystyczną lub placówką, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w dostępny dla niego sposób, określony w statucie tej szkoły lub placówki;

- 15) angażowania się w życie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w tym przez zaangażowanie w działalność organów samorządu uczniowskiego lub udział w działalności kulturalnej, w tym wydawniczej, oświatowej, sportowej i rozrywkowej samorządu uczniowskiego;
- 16) wyboru członków organów samorządu uczniowskiego oraz opiekuna samorządu uczniowskiego zgodnie z art. 85 ust. 3;
- 17) wyboru członków rady szkoły lub placówki zgodnie z art. 81 ust. 6;
- 18) składania skarg i wniosków we wszelkich sprawach związanych z działalnością szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, a także w interesie własnym lub na rzecz innego członka społeczności szkolnej za jego zgodą; uczeń nie może być narażony ze strony organów szkoły lub placówki oraz jej pracowników na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku, lub z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych.

2. Uczniowi w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, przysługuje wolność:

- 1) od wszelkich form przemocy, w tym przemocy psychicznej;
- 2) od dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w szczególności ze względu na: płeć, wiek, wygląd, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie albo jego brak i orientację seksualną;
- 3) sumienia, wyznania i światopoglądu; szkoła lub placówka nie może zakazać uczniowi udziału w praktykach religijnych ani zmuszać ucznia do uczestniczenia w praktykach religijnych;
- 4) słowa i użewnętrzania przekonań.

3. W statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mogą zostać określone także prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w ust. 1 i 2.

4. Szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna i placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek upowszechniać wśród uczniów wiedzę o prawach, wolnościach i obowiązkach uczniowskich i obywatelskich.

Art. 42b. 1. Uczeń w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, ma obowiązek:

- 1) przestrzegać przepisów prawa regulujących pracę i organizację tej szkoły lub placówki, w szczególności aktów prawa powszechnie obowiązującego, statutu tej szkoły lub placówki i innych wewnętrznych aktów prawnych obowiązujących w tej szkole lub placówce;
- 2) szanować prawa i wolności pozostałych członków społeczności szkolnej oraz innych osób przebywających w szkole lub placówce;
- 3) zachowywać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi podczas zajęć organizowanych na terenie tej szkoły lub placówki i poza nim, przerw w zajęciach, uroczystości, imprez oraz wyjść grupowych i wycieczek;
- 4) ubierać się zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, a w przypadku, o którym mowa w art. 100, nosić na terenie szkoły lub placówki jednolity strój; noszenie stroju nawiązującego do nienawiści, dyskryminującego, sprzecznego z przepisami prawa lub stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa innych osób przebywających w szkole lub placówce lub samego ucznia jest niedozwolone;
- 5) przestrzegać określonych w statucie tej szkoły lub placówki zasad regulujących strój i wygląd podczas zajęć edukacyjnych wychowania fizycznego oraz zajęć edukacyjnych odbywających się w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych, zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz koniecznością zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków kształcenia, wychowania i opieki;
- 6) przestrzegać warunków wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych i korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki albo zakazu wnoszenia na teren tej szkoły lub placówki telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych lub korzystania z nich na terenie tej szkoły lub placówki, określonych w statucie tej szkoły lub placówki;
- 7) zachowywać się wobec członków społeczności szkolnej i innych osób przebywających w szkole lub placówce zgodnie z ogólnie przyjętymi normami społecznymi oraz z szacunkiem i poszanowaniem ich godności osobistej;
- 8) uczęszczać na zajęcia edukacyjne; uczniów, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzice, usprawiedliwiają nieobecność ucznia na zajęciach edukacyjnych, podając jej powód; usprawiedliwienia nieobecności dokonuje się w terminie i formie

określonych w statucie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki , o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8;

- 9) przygotowywać się do zajęć edukacyjnych oraz przystępować do form sprawdzania osiągnięć edukacyjnych;
- 10) szanować prawa autorskie cudzych utworów.

2. Statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, nie może rozszerzać katalogu obowiązków uczniowskich, o którym mowa w ust. 1.

Art. 42c. 1. W ramach procesu wychowawczego i bieżącej pracy z uczniem szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa, szkoła artystyczna lub placówka, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może stosować środki odzwiązywania wychowawczego, służące kształtowaniu postaw i zachowania uczniów zgodnych z ogólnie przyjętymi normami społecznymi, w szczególności: uwagi ustne, pisemne informacje o zachowaniu, przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły lub placówki.

2. Gdy środki, o których mowa w ust. 1, okażą się niewystarczające do osiągnięcia celu wychowawczego, uczeń podlega odpowiedzialności za naruszenie przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w tym za niewypełnianie obowiązków, o których mowa w art. 42b.

3. Karami dla uczniów są:

- 1) upomnienie pisemne;
- 2) nagana pisemna;
- 3) nagana pisemna z ostrzeżeniem, że w razie kolejnego naruszenia przepisów obowiązujących w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mogą zostać wymierzone kary, o których mowa w pkt 4 lub 5;
- 4) w przypadku uczniów objętych obowiązkiem szkolnym – wystąpienie z wnioskiem do kuratora oświaty o przeniesienie do innej szkoły, z zastrzeżeniem art. 68 ust. 3a;
- 5) w przypadku uczniów nieobjętych obowiązkiem szkolnym – skreślenie z listy uczniów.

4. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lub 3, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki,

o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, może dodatkowo nałożyć na ucznia środek w postaci ograniczenia możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych, sportowych lub rozrywkowych organizowanych przez tę szkołę lub placówkę lub w których ta szkoła lub placówka bierze udział, jeżeli nie stanowią one realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie. Ograniczenie stosuje się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące i nie dłużej niż do zakończenia roku szkolnego.

5. Postępowanie w sprawie wymierzenia uczniowi kary wszczęyna dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, z własnej inicjatywy lub na wniosek innego członka społeczności szkolnej, jeżeli popełnienie zarzuconego naruszenia jest prawdopodobne, chyba że wystarczające będzie zastosowanie środków, o których mowa w ust. 1.

6. Wymierzenie kary przez dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, poprzedza wysłuchanie wyjaśnień ucznia i świadków – jeżeli są, a w przypadku zagrożenia wymierzeniem kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5 – także uzyskanie zgody rady pedagogicznej i zasięgnięcie opinii rady szkoły. W postępowaniu w sprawie wymierzenia kary uczniowi niepełnoletniemu mają prawo uczestniczyć także jego rodzice. W przypadku gdy świadkiem jest uczeń niepełnoletni, rodzice tego ucznia mają prawo udziału w jego wysłuchaniu.

7. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, obiektywnie analizuje wszystkie informacje niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, w tym okoliczności obciążające ucznia lub wskazujące na jego korzyść.

8. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, dokonuje swobodnej oceny dowodów zebranych w postępowaniu, o którym mowa w ust. 5, opierając się na logice i doświadczeniu życiowym.

9. Uczeń jest uważany za niewinnego naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 2, aż do momentu, gdy jego wini nie zostanie udowodniona.

10. Uczeń, przeciwko któremu wszczęto postępowanie, o którym mowa w ust. 5, ma prawo do obrony, a wszelkie niedające się usunąć wątpliwości interpretuje się na jego korzyść.

11. Od decyzji o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 3 pkt 1–3, lub nałożeniu środka, o którym mowa w ust. 4, uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego – jego rodzic, może w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji złożyć, za pośrednictwem dyrektora szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, odwołanie do rady tej szkoły lub placówki, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – do rady pedagogicznej tej szkoły lub placówki. Do doręczenia decyzji wymienionej w zdaniu pierwszym przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769) stosuje się odpowiednio.

12. Rada szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – rada pedagogiczna tej szkoły lub placówki, rozpatruje odwołanie, o którym mowa w ust. 11, w terminie 30 dni od dnia doręczenia tego odwołania.

13. Rada szkoły lub placówki, do której uczęszcza uczeń, a w przypadku, o którym mowa w art. 82 – rada pedagogiczna tej szkoły lub placówki, nie może w wyniku rozpatrzenia odwołania, o którym mowa w ust. 11, wymierzyć kary surowszej niż wymierzona przez dyrektora tej szkoły lub placówki lub środka, o którym mowa w ust. 4, w wymiarze wyższym niż określony w decyzji dyrektora tej szkoły lub placówki.

14. W przypadku wymierzenia kary, o której mowa w ust. 3 pkt 4 lub 5, odwołanie składa się do organu wyższego stopnia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 pkt 4 lit. b.

15. W przypadku, gdy szkołą kieruje osoba, o której mowa w art. 62 ust. 2, kompetencje dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, określone w ust. 4–8 i 11 wykonuje nauczyciel, o którym mowa w art. 62 ust. 3.

16. Przepisów ust. 3–15 nie stosuje się do uczniów klas I–III szkoły podstawowej.

17. Przepisów ust. 1–16 nie stosuje się do dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, a także w przypadku zastosowania wobec ucznia środka, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228).

Art. 42d. 1. Przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania działa Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, zwany dalej „Krajowym Rzecznikiem”.

2. Krajowy Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i

placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, oraz poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów.

3. Do zadań Krajowego Rzecznika należy:
- 1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich;
  - 2) koordynacja działań w zakresie zwiększenia poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q;
  - 3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
  - 4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 2;
  - 5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
    - a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze co najmniej dwóch województw,
    - b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42l, art. 42o i art. 42q albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi.

Art. 42e. 1. Krajowy Rzecznik może:

- 1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu;
- 2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe;
- 3) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) stosuje się odpowiednio;
- 4) opracowywać i przedkładać ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania projekty aktów prawnych dotyczące zakresu jego działania, z wnioskiem o podjęcie prac legislacyjnych;

- 5) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę aktów prawnych dotyczących zakresu jego działania;
- 6) opiniować projekty aktów prawnych dotyczących jego zakresu działania;
- 7) zwracać się do właściwych organów o wniesienie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, a także zgłaszać i brać udział w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawach objętych jego zakresem działania;
- 8) występować z wnioskami do Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie;
- 9) żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych oraz brać udział w toczącym się już postępowaniu – na prawach przysługujących prokuratorowi;
- 10) zwracać się o wszczęcie postępowania administracyjnego i uczestniczyć w tych postępowaniach na prawach przysługujących prokuratorowi, a także wnosić skargi, w tym skargę kasacyjną, do sądów administracyjnych i uczestniczyć w tych postępowaniach na prawach strony;
- 11) żądać wszczęcia postępowania wyjaśniającego wobec nauczycieli, o którym mowa w art. 85 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, oraz wnosić zażalenie na postanowienie, o którym mowa w art. 85 ust. 5 oraz art. 85b ust. 2 tej ustawy;
- 12) prowadzić mediację;
- 13) żądać uchylenia statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114;
- 14) wydać zalecenia dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 3, 4 i 6–8 – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce;
- 15) zlecać przeprowadzenie badań oraz sporządzenie ekspertyz i opinii, a także powoływać, w drodze zarządzenia, zespoły doradcze lub ekspertów; do członków zespołów doradczych lub ekspertów stosuje się art. 30d;

- 16) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę między organami ochrony praw uczniowskich w tym zakresie;
- 17) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniów oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarnie lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. W przypadku otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 14, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń może zgłosić wobec nich zastrzeżenia do Krajowego Rzecznika.

3. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 14, a w przypadku wniesienia zastrzeżeń zgodnie z ust. 2 – w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o nieuwzględnieniu zastrzeżeń, jest obowiązany powiadomić:

- 1) Krajowego Rzecznika o sposobie realizacji zaleceń;
- 2) organ sprawujący nadzór pedagogiczny i organ prowadzący szkołę lub placówkę o otrzymanych zaleceniach oraz o sposobie ich realizacji.

4. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, Krajowy Rzecznik, niezależnie od wydania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 14, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ sprawujący nadzór pedagogiczny oraz organ prowadzący tę szkołę lub placówkę.

5. Krajowy Rzecznik może wydawać wiążące polecenia Wojewódzkiemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich, zwanemu dalej „Wojewódzkim Rzecznikiem”, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, o których mowa w art. 42d ust. 3 pkt 1–4.

6. W przypadku rozpatrywania skargi, o której mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, lub wniosku, o którym mowa w art. 42f ust. 1, Krajowy Rzecznik może ponadto:

- 1) brać udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8;

2) uczestniczyć, w charakterze obserwatora, w zajęcia dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i innych zajęciach organizowanych przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.

Art. 42f. 1. Krajowy Rzecznik podejmuje działania z własnej inicjatywy lub na wniosek.

2. Wniosek lub skarga, kierowane do Krajowego Rzecznika są wolne od opłat oraz nie wymagają zachowania szczególnej formy. Wniosek zawiera oznaczenie wnioskodawcy i określenie przedmiotu sprawy, a w przypadku gdy sprawa dotyczy osoby trzeciej – także zgodę tej osoby. Krajowy Rzecznik na żądanie wnioskodawcy pisemnie potwierdza przyjęcie wniosku lub skargi.

3. Krajowy Rzecznik może odmówić ujawnienia danych osobowych wnioskodawcy, który złożył wniosek lub skargę dotyczące naruszenia praw uczniowskich danej osoby, oraz osoby, której to naruszenie dotyczy, a także dokumentacji zgromadzonej w toku badania sprawy, w tym także wobec organów władzy publicznej, jeżeli uzna to za niezbędne dla ochrony wolności, praw i interesów jednostki.

4. Krajowy Rzecznik, po zapoznaniu się z wnioskiem lub skargą, może:
- 1) podjąć sprawę i skorzystać z kompetencji, o których mowa w art. 42e ust. 1–4 i 6,
  - 2) wskazać wnioskodawcy przysługujące mu środki działania,
  - 3) przekazać sprawę według właściwości,
  - 4) nie podjąć sprawy
- zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy.

5. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych lub placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze jednego województwa, składa się do Wojewódzkiego Rzecznika. Dopuszcza się złożenie wniosku do Krajowego Rzecznika, z pominięciem Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Krajowego Rzecznika, z pominięciem Wojewódzkiego Rzecznika.

6. W sprawach nieuregulowanych w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków przez Krajowego Rzecznika przepisy Działu VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego oraz przepisy wydane na podstawie art. 226 ustawy z

dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

7. Do skarg, o których mowa w art. 42d ust. 3 pkt 5, stosuje się przepisy ust. 2–4.

Art. 42g. 1. Krajowy Rzecznik może przetwarzać wszelkie informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do realizacji swoich ustawowych zadań.

2. Krajowy Rzecznik może przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), wyłącznie w celu ochrony wolności i praw człowieka i obywatela przy realizacji swoich ustawowych zadań.

Art. 42h. 1. Krajowy Rzecznik jest powoływany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania spośród kandydatów wyłonionych w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.

2. Na stanowisko Krajowego Rzecznika może być powołana osoba, która spełnia łącznie następujące kryteria:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) nie była karana karą dyscyplinarną oraz nie toczy się przeciwko niej postępowanie dyscyplinarne;
- 5) jest nieskazitelnego charakteru i wyróżnia się wysokim autorytetem ze względu na walory moralne i wrażliwość społeczną;
- 6) posiada tytuł zawodowy magistra albo równorzędny, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.³⁾);
- 7) posiada co najmniej pięcioletnie doświadczenie w działalności na rzecz uczniów i ich praw;

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 621 i 622.

- 8) wyróżnia się znajomością przepisów prawa z zakresu oświaty i wychowania, w szczególności dotyczących praw uczniowskich i ich ochrony;
- 9) zna język obcy nowożytny na poziomie co najmniej B2 w skali globalnej biegłości językowej według „Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment (CEFR) – Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ)”;
- 10) nie posiada przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na stanowisku kierowniczym.

3. Informację o naborze dla kandydatów na stanowisko Krajowego Rzecznika ogłasza się przez umieszczenie ogłoszenia w miejscu powszechnie dostępnym w siedzibie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

4. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania naboru na stanowisko Krajowego Rzecznika oraz skład i tryb pracy komisji konkursowej, sposób potwierdzania spełniania wymagań określonych w ust. 2, sposób wyłaniania kandydata, sposób sprawowania nadzoru nad prawidłowością postępowania konkursowego oraz tryb unieważnienia konkursu, uwzględniając co najmniej czternastodniowy termin na złożenie wymaganych dokumentów, a także konieczność zapewnienia efektywności, sprawności i przejrzystości prac komisji.

Art. 42i. 1. Kadencja Krajowego Rzecznika trwa 4 lata.

2. Ta sama osoba może być Krajowym Rzecznikiem nie więcej niż dwie kadencje.

3. Kadencja Krajowego Rzecznika wygasza w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) śmierci;
- 3) odwołania.

4. Krajowego Rzecznika odwołuje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w przypadku:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego lub pełnej zdolności do czynności prawnych;
- 2) prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe lub ukarania karą dyscyplinarną;

- 3) stwierdzonej orzeczeniem lekarskim trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków ze względu na stan zdrowia;
- 4) rażącego naruszenia przepisów prawa w związku z zajmowaniem stanowiska Krajowego Rzecznika;
- 5) nieprzedłożenia sprawozdania, o którym mowa w art. 42j ust. 2;
- 6) naruszenia zakazów, o których mowa w art. 42k ust. 5.

5. Informację o naborze, o której mowa w art. 42h ust. 3, ogłasza się nie wcześniej niż 90 dni i nie później niż 30 dni przed upływem kadencji Krajowego Rzecznika. Po upływie kadencji Krajowy Rzecznik pełni obowiązki do dnia powołania nowego Krajowego Rzecznika.

6. W przypadku wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika zgodnie z ust. 3, informację o naborze, o której mowa w art. 42h ust. 3, ogłasza się w ciągu 15 dni od dnia wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika, a nabór rozstrzyga się w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia wygaśnięcia kadencji Krajowego Rzecznika.

Art. 42j. 1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania sprawuje nadzór nad działalnością Krajowego Rzecznika.

2. Krajowy Rzecznik przedstawia ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania, w terminie 90 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

3. Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową Krajowego Rzecznika zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

4. Wydatki związane z funkcjonowaniem Krajowego Rzecznika są ujmowane w ustawie budżetowej i pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Art. 42k. 1. Krajowemu Rzecznikowi przysługuje wynagrodzenie finansowane z budżetu państwa, z części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w wysokości wynoszącej 95 % wysokości wynagrodzenia podsekretarza stanu, ustalonego na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowego.

2. Krajowemu Rzecznikowi przysługuje dodatek za wieloletnią pracę obliczony na podstawie art. 22 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów

państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917 oraz z 2025 r. poz. 39) oraz przepisów wydanych na jego podstawie. Wysokości tego dodatku nie wlicza się do maksymalnej wysokości wynagrodzenia, o której mowa w ust. 1.

3. Krajowemu Rzecznikowi przysługuje zwrot kosztów podróży na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵§ 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465 oraz z 2024 r. poz. 878, 1222, 1871 i 1965) ze środków urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

4. Czas pracy Krajowego Rzecznika jest określony wymiarem jego zadań.

5. Krajowy Rzecznik nie może:

- 1) podejmować, bez zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dodatkowych zajęć zawodowych, z wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego w uczelni;
- 2) należeć do partii politycznej;
- 3) prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z obowiązkami i godnością jego urzędu.

Art. 421. 1. Przy kuratorze oświaty działa Wojewódzki Rzecznik.

2. Wojewódzki Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze województwa i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów tych szkół i placówek.

3. Do zadań Wojewódzkiego Rzecznika należy:

- 1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze województwa;
- 2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze województwa i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między organami ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q, działającymi na obszarze województwa;

- 3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
- 4) wspieranie członków społeczności szkolnych szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych i placówek, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze województwa, w działaniach, o których mowa w ust. 2;
- 5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i wykonywanie jego poleceń, o których mowa w art. 42e ust. 5;
- 6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
  - a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych lub placówek, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mających siedziby na obszarze województwa,
  - b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organów ochrony praw uczniowskich, o których mowa w art. 42o i art. 42q albo gdy organy te uznały się za niewłaściwe do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana przez Krajowego Rzecznika zgodnie z art. 42f ust. 4 pkt 3 lub art. 42m ust. 7.

Art. 42m. 1. Wojewódzki Rzecznik może:

- 1) zbadać, nawet bez uprzedzenia, każdą sprawę na miejscu;
- 2) żądać od organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji złożenia wyjaśnień, udzielenia informacji lub udostępnienia akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe;
- 3) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
- 4) zwrócić się do właściwych organów, organizacji lub instytucji o podjęcie działań na rzecz ucznia z zakresu ich kompetencji; przepisy art. 10a i 10b ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka stosuje się odpowiednio;
- 5) opiniować projekty aktów prawnych dotyczące zakresu jego działania;
- 6) prowadzić mediację;

- 7) żądać uchylenia statutu szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mającej siedzibę na obszarze województwa, albo niektórych jego postanowień w trybie art. 114;
- 8) wydać zalecenia dyrektorowi szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8 – w przypadku stwierdzenia naruszenia praw uczniowskich w tej szkole lub placówce;
- 9) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniów, a także współpracę między organami ochrony praw uczniów, o których mowa w art. 42o i art. 42q, działającymi na obszarze województwa;
- 10) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniów oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. W przypadku otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tych zaleceń może zgłosić wobec nich zastrzeżenia do Wojewódzkiego Rzecznika.

3. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, a w przypadku wniesienia zastrzeżeń zgodnie z ust. 2 – w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o nieuwzględnieniu zastrzeżeń, jest obowiązany powiadomić:

- 1) Wojewódzkiego Rzecznika o sposobie realizacji zaleceń;
- 2) organ sprawujący nadzór pedagogiczny i organ prowadzący szkołę lub placówkę o otrzymanych zaleceniach oraz o sposobie ich realizacji.

4. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w działalności szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, Wojewódzki Rzecznik, niezależnie od wydania zaleceń, o których mowa w ust. 1 pkt 8, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ sprawujący nadzór pedagogiczny oraz organ prowadzący tę szkołę lub placówkę.

5. W celu zapewnienia sprawnego i efektywnego postępowania w zakresie rozpatrywania skargi lub wniosku Krajowy Rzecznik może zwrócić się do

Wojewódzkiego Rzecznika o wykonanie określonych czynności w postępowaniu dotyczących szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, mającej siedzibę na obszarze działania tego Wojewódzkiego Rzecznika.

6. W przypadku rozpatrywania skargi lub wniosku Wojewódzki Rzecznik może ponadto:

- 1) brać udział w posiedzeniu rady pedagogicznej, po uprzednim powiadomieniu dyrektora szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8;
- 2) uczestniczyć, w charakterze obserwatora, w zajęcia dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i innych zajęciach organizowanych przez szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, szkołę artystyczną lub placówkę, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.

7. Przy rozpatrywaniu skargi lub wniosku w razie zaistnienia konfliktu interesów lub zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Wojewódzki Rzecznik informuje o tym Krajowego Rzecznika, który sam rozpatruje taką skargę lub wniosek albo przekazuje je innemu Wojewódzkiemu Rzecznikowi do rozpatrzenia.

8. Do działalności Wojewódzkiego Rzecznika przepisy art. 42f i art. 42g stosuje się odpowiednio.

Art. 42n. 1. Wojewódzki Rzecznik jest powoływany przez Krajowego Rzecznika na wniosek kuratora oświaty.

2. Na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika może zostać powołana osoba, która:

- 1) spełnia wymagania określone w art. 42h ust. 2 pkt 1–5 oraz
- 2) jest nauczycielem mianowanym lub dyplomowanym, który ukończył studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, posiadającym:
  - a) ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania lub
  - b) co najmniej dwuletni staż pracy na stanowisku kierowniczym w szkole, placówce lub zakładzie kształcenia nauczycieli, lub
  - c) co najmniej dwuletni staż pracy w urzędzie organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami lub w urzędzie organu prowadzącego szkoły lub placówki na stanowisku związanym z organizacją pracy szkół i placówek, lub

3) jest nauczycielem akademickim posiadającym co najmniej pięcioletni staż pracy w uczelni i ukończone formy doskonalenia w zakresie administracji lub zarządzania.

3. Osoba powołana na stanowisko Wojewódzkiego Rzecznika nie może wykonywać zadań nauczyciela, o którym mowa w art. 60 ust. 8.

4. Wojewódzkiemu Rzecznikowi przysługuje wynagrodzenie finansowane z budżetu państwa, z części pozostającej w dyspozycji wojewody, w wysokości wynoszącej 60 % wysokości wynagrodzenia wicewojewody, ustalonego na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowego.

5. Wojewódzkiemu Rzecznikowi przysługuje dodatek za wieloletnią pracę obliczony na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1917 oraz z 2025 r. poz. 39, 620 i 820) oraz przepisów wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 tej ustawy.

6. Wojewódzkiemu Rzecznikowi przysługuje zwrot kosztów podróży na warunkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵§ 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy ze środków kuratorium oświaty.

7. Krajowy Rzecznik odwołuje Wojewódzkiego Rzecznika z własnej inicjatywy lub na wniosek kuratora oświaty.

8. Krajowy Rzecznik sprawuje nadzór nad Wojewódzkim Rzecznikiem.

9. Wojewódzki Rzecznik przedstawia Krajowemu Rzecznikowi i kuratorowi oświaty, w terminie 60 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

10. Obsługę merytoryczną, organizacyjno-prawną, techniczną i kancelaryjno-biurową Wojewódzkiego Rzecznika zapewnia kuratorium oświaty.

Art. 42o. 1. Rada gminy może, w drodze uchwały, powołać Gminnego (Miejskiego) Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Gminnym Rzecznikiem”.

2. Gminny Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, prowadzonych przez gminę lub na których założenie gmina wydała zezwolenie, lub które gmina wpisała do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w tych szkołach i placówkach i poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów tych szkół i placówek.

3. Rada powiatu może, w drodze uchwały, powołać Powiatowego Rzecznika Praw Uczniowskich, zwanego dalej „Powiatowym Rzecznikiem”.

4. Powiatowy Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, prowadzonych przez powiat lub na których założenie powiat wydał zezwolenie, lub które powiat wpisał do ewidencji, o której mowa w art. 168 ust. 1, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich w tych szkołach i placówkach i poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów tych szkół i placówek.

5. Gminy lub powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko odpowiednio Gminnego lub Powiatowego Rzecznika. W przypadku porozumienia zawartego przez gminę i powiat, tworzy się stanowisko Powiatowego Rzecznika, do którego właściwości należą szkoły i placówki, wymienione w ust. 2 i 4.

6. Do zadań Gminnego Rzecznika należy:

- 1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 2;
- 2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 2, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między Szkolnymi Rzecznikami Praw Uczniowskich, zwanymi dalej „Szkolnymi Rzecznikami”, działającymi w tych szkołach;
- 3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
- 4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 2;
- 5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i Wojewódzkim Rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
- 6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
  - a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w ust. 2,
  - b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organu ochrony praw uczniowskich, o którym mowa w art. 42q, albo gdy organ ten uznał się za niewłaściwy do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga

została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniowskich na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3.

7. Do zadań Powiatowego Rzecznika Praw Uczniowskich należy:

- 1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 4;
- 2) koordynacja działań w zakresie zwiększania poziomu przestrzegania praw uczniowskich w szkołach i placówkach, o których mowa w ust. 4, i podnoszenia świadomości na temat tych praw oraz współpracy między Szkolnymi Rzecznikami, działającymi w tych szkołach;
- 3) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich;
- 4) wspieranie członków społeczności szkolnych w działaniach, o których mowa w ust. 4;
- 5) współpraca z Krajowym Rzecznikiem i Wojewódzkim Rzecznikiem w zakresie, o którym mowa w pkt 2–4;
- 6) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
  - a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkół i placówek, o których mowa w ust. 4,
  - b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w uzasadnionych przypadkach, gdy nie jest możliwe lub celowe złożenie skargi do organu ochrony praw uczniów, o którym mowa w art. 42q, albo gdy organ ten uznał się za niewłaściwy do rozpatrzenia danej skargi, a także gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniów na podstawie z art. 42f ust. 4 pkt 3.

Art. 42p. 1. Gminny Rzecznik i Powiatowy Rzecznik może:

- 1) zwrócić się do:
  - a) właściwego terytorialnie Wojewódzkiego Rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu indywidualnego wnioskodawcy lub osoby trzeciej; w uzasadnionych przypadkach Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik może zwrócić się z wnioskiem o zbadanie tej sprawy do Krajowego Rzecznika,
  - b) właściwego terytorialnie Wojewódzkiego Rzecznika lub Krajowego Rzecznika z wnioskiem o zbadanie sprawy dotyczącej interesu publicznego;

- 2) przedstawić właściwemu terytorialnie Wojewódzkiemu Rzecznikowi lub Krajowemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
- 3) opiniować projekty aktów prawnych dotyczące zakresu jego działania;
- 4) prowadzić mediację;
- 5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich, a także współpracę między Szkolnymi Rzecznikami, działającymi w szkołach i placówkach, o których mowa w art. 42o ust. 2 lub 4;
- 6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Do działalności Gminnego Rzecznika i Powiatowego Rzecznika przepisy art. 42f i 42g stosuje się odpowiednio.

3. Gminny Rzecznik przedstawia Wojewódzkiemu Rzecznikowi i wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

4. Powiatowy Rzecznik przedstawia Wojewódzkiemu Rzecznikowi i zarządowi powiatu, w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego, sprawozdanie ze swojej działalności w poprzednim roku kalendarzowym. Sprawozdanie podaje się również do wiadomości publicznej.

5. Gminny Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wymagania na stanowisko Gminnego Rzecznika określa uchwała rady gminy.

6. Powiatowy Rzecznik jest powoływany i odwoływany przez zarząd powiatu. Wymagania na stanowisko Powiatowego Rzecznika określa uchwała rady powiatu.

7. Status prawny osoby powołanej na stanowisko Gminnego Rzecznika albo Powiatowego Rzecznika określają przepisy o pracownikach samorządowych.

Art. 42q. 1.W szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, działa Szkolny Rzecznik.

2. Szkolny Rzecznik stoi na straży przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa, i podejmuje działania mające na celu zwiększenie poziomu przestrzegania praw uczniowskich i poziomu świadomości na temat tych praw wśród uczniów danej szkoły lub placówki.

3. Jeżeli szkoły lub placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, zostały połączone w zespół, powołuje się jednego Szkolnego Rzecznika dla tych szkół lub placówek.

4. Do zadań Szkolnego Rzecznika należy:

- 1) monitorowanie stanu przestrzegania praw uczniowskich w szkole lub placówce, w której działa;
- 2) upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków uczniowskich oraz współpraca w tym zakresie z organami szkoły lub placówki, w której działa, oraz opiekunem samorządu uczniowskiego;
- 3) wspieranie członków społeczności szkolnej w działaniach, o których mowa w ust. 2;
- 4) współpraca z Krajowym Rzecznikiem oraz właściwymi terytorialnie Wojewódzkim Rzecznikiem i właściwym Gminnym Rzecznikiem albo Powiatowym Rzecznikiem – jeżeli został powołany, w zakresie, o którym mowa w pkt 2 i 3;
- 5) przyjmowanie i rozpatrywanie skarg dotyczących naruszenia praw uczniowskich składanych w interesie:
  - a) publicznym, w szczególności w sprawach związanych z działalnością szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik,
  - b) indywidualnym lub na rzecz osoby trzeciej, za jej zgodą – w przypadku, gdy skarga dotyczy naruszenia praw uczniów w szkole lub placówce, w której działa Szkolny Rzecznik, albo gdy skarga została przekazana zgodnie z właściwością przez inny organ ochrony praw uczniów na podstawie art. 42f ust. 4 pkt 3;
- 6) umożliwienie anonimowej formy kontaktu uczniów szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik, ze Szkolnym Rzecznikiem oraz upowszechnienie informacji o tej formie kontaktu przez zamieszczenie jej na stronie internetowej tej szkoły lub placówki lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w tej szkole lub placówce.

Art. 42r. 1. Szkolny Rzecznik może:

- 1) zwrócić się o zbadanie sprawy, zgodnie z właściwością do Wojewódzkiego Rzecznika lub Krajowego Rzecznika, a także do Gminnego Rzecznika albo Powiatowego Rzecznika – jeżeli został powołany;
- 2) przedstawić Krajowemu Rzecznikowi, Wojewódzkiemu Rzecznikowi, Powiatowemu Rzecznikowi lub Gminnemu Rzecznikowi wniosek lub opinię w każdej sprawie objętej zakresem jego działania;
- 3) opiniować projekty aktów prawnych dotyczące zakresu jego działania;
- 4) prowadzić mediację;
- 5) organizować i prowadzić działalność analityczno-badawczą, edukacyjną i informacyjną na temat praw i obowiązków uczniowskich;
- 6) organizować i prowadzić dyżury umożliwiające uzyskanie informacji w zakresie ochrony praw uczniowskich oraz pomocy w przypadku indywidualnych naruszeń tych praw; dyżury mogą być organizowane i prowadzone stacjonarne lub z wykorzystaniem środków komunikacji na odległość.

2. Do działalności Szkolnego Rzecznika przepisy art. 42f i 42g stosuje się odpowiednio. Wnioski, o których mowa w art. 42f ust. 1, mogą być ponadto wnoszone do Szkolnego Rzecznika w sposób anonimowy, z uwzględnieniem art. 42q ust. 4 pkt 6.

3. Wnioski w zakresie przestrzegania praw uczniowskich w szkole podstawowej, szkole ponadpodstawowej, szkole artystycznej lub placówce, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8, i skargi w zakresie naruszeń praw uczniowskich ucznia tej szkoły lub placówki, składa się do Szkolnego Rzecznika, działającego w tej szkole lub placówce. Dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do właściwego Wojewódzkiego Rzecznika, pod warunkiem wskazania we wniosku lub skardze uzasadnionych powodów złożenia wniosku do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika. Jeżeli został powołany Gminny Rzecznik lub Powiatowy Rzecznik, którego właściwości podlega ta szkoła lub placówka, dopuszcza się złożenie wniosku lub skargi do tego rzecznika albo do Wojewódzkiego Rzecznika, z pominięciem Szkolnego Rzecznika.

4. Pracownik szkoły lub placówki zgłaszający naruszenie praw uczniowskich korzysta z ochrony, z jakiej korzystają sygnaliści w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928). Z takiej samej ochrony korzysta Szkolny Rzecznik przy wykonywaniu swoich obowiązków.

Art. 42s. 1. Szkolny Rzecznik jest wybierany przez radę szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.

2. Na stanowisko Szkolnego Rzecznika może zostać wybrany nauczyciel zatrudniony w szkole lub placówce, w której ma działać, w wymiarze co najmniej połowy wymiaru zajęć.

3. Tryb wyboru i odwołania Szkolnego Rzecznika, długość jego kadencji, a także szczegółowe zasady jego działania określa statut szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej, szkoły artystycznej lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8.

4. Działalność Szkolnego Rzecznika może wspomagać co najmniej jeden uczeń szkoły lub placówki, w której działa Szkolny Rzecznik, jeżeli zostało to przewidziane w statucie tej szkoły lub placówki. Statut tej szkoły lub placówki może określać ponadto szczegółowe zadania tego ucznia oraz tryb jego wyboru.

5. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania może określić, w drodze rozporządzenia, wynagrodzenie przysługujące nauczycielowi za zajmowanie stanowiska Szkolnego Rzecznika oraz wysokość tego wynagrodzenia, uwzględniając charakter zajmowanego stanowiska opierającego się na wrażliwości społecznej, zaufaniu i znajomości przepisów prawa, a także że miesięczna wysokość wynagrodzenia nie może wynosić więcej niż 300 zł.

6. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 5, nie wchodzi w skład wynagrodzenia średniego nauczycieli, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.”;

4) w art. 68 ust. 2–3a otrzymują brzmienie:

„2. Dyrektor szkoły lub placówki skreśla, w drodze decyzji, ucznia z listy uczniów:

- 1) z powodu wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 5;
- 2) w przypadkach, o których mowa w rozdziale 3a ustawy o systemie oświaty.

3. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4, uczeń objęty obowiązkiem szkolnym, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły lub placówki.

3a. Przepis ust. 3 stosuje się do ucznia szkoły artystycznej objętego obowiązkiem szkolnym, z tym że przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w ust. 3, należy

- uzyskać pozytywną opinię specjalistycznej jednostki nadzoru, o której mowa w art. 53 ust. 1.”;
- 5) w art. 80:
- ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W szkołach i placówkach działają rady szkół i placówek.”,
  - w ust. 2 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) rozpatruje odwołania, o których mowa w art. 42c ust. 11.”;
- 6) w art. 81:
- w ust. 5 po wyrazach „rada” dodaje się wyrazy „szkoły lub placówki”,
  - ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. W posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki oraz Szkolny Rzecznik.”,
  - uchyla się ust. 13,
  - w ust. 14 skreśla się wyrazy „i ust. 13”,
  - w ust. 15 wyrazy „ust. 1, 9 i 13” zastępuje się wyrazami „ust. 1 i 9”;
- 7) w art. 83 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, a w przypadku szkół i placówek artystycznych – minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się rad rodziców, uwzględniając organizację szkoły lub placówki lub brak możliwości bezpośredniego uczestniczenia w ich działalności reprezentacji rodziców.”;
- 8) w art. 85:
- po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. W celu wspierania działań samorządu w szkole lub placówce dyrektor szkoły lub placówki wyznacza opiekuna samorządu.

2b. Na opiekuna samorządu wyznacza się nauczyciela danej szkoły lub placówki, wybranego przez uczniów.”,
  - w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Zasady wybierania i działania organów samorządu oraz zasady wybierania opiekuna samorządu określa regulamin uchwalany przez ogólny uczniów w głosowaniu równym, tajnym i powszechnym.”,
  - ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Samorząd może:

- 1) przedstawiać radzie szkoły lub placówki, radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie we wszystkich sprawach szkoły lub placówki, lub członków społeczności szkolnej, w szczególności dotyczących realizacji praw i wolności uczniowskich, o których mowa w art. 42a;
- 2) prowadzić działalność kulturalną, w tym wydawniczą, oświatową, sportową oraz rozrywkową, zgodnie z potrzebami społeczności szkolnej i możliwościami organizacyjnymi szkoły lub placówki, w porozumieniu z dyrektorem.”,
- d) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, typy i rodzaje szkół oraz rodzaje placówek, w których nie tworzy się samorządu uczniowskiego ze względu na konieczność stosowania w szkole lub placówce specjalnej organizacji nauki i metod pracy, a także ze względów wychowawczych, opiekuńczych i resocjalizacyjnych.”;
- 9) art. 87 otrzymuje brzmienie:

„Art. 87. Przepisy art. 83 ust. 1–5 oraz art. 84 ust. 1–4, 6 i 7 nie dotyczą szkół i placówek publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne oraz szkół i placówek niepublicznych.”;
- 10) w art. 98 w ust. 1:
  - a) pkt 17 otrzymuje brzmienie:

„17) prawa i wolności uczniowskie inne niż wymienione w art. 42a ust. 1 i 2, szczególny sposób realizacji obowiązków, o których mowa w art. 42b ust. 1 pkt 5, 6 i 8, zasady upowszechniania wśród uczniów wiedzy o ich prawach, wolnościach i obowiązkach, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw i wolności uczniowskich;”;
  - b) uchyla się pkt 19;
- 11) uchyla się art. 99;
- 12) w art. 100:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dyrektor szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub na wniosek rady szkoły, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą rady szkoły,

wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju. Zgoda rady szkoły nie jest wymagana, gdy wniosek złożyła rada szkoły.”,

- b) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Wzór jednolitego stroju, o którym mowa w ust. 1, ustala dyrektor szkoły w uzgodnieniu z radą rodziców i samorządem uczniowskim.

4. Dyrektor szkoły, w której wprowadzono obowiązek noszenia przez uczniów jednolitego stroju, może, w uzgodnieniu z radą szkoły, określić sytuacje, w których przebywanie ucznia na terenie szkoły nie wymaga noszenia przez niego jednolitego stroju.”,

- c) uchyla się ust. 6;

- 13) w art. 172 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Dyrektor szkoły lub placówki niepublicznej nie może skreślić ucznia objętego obowiązkiem szkolnym z listy uczniów. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności w razie wymierzenia kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 pkt 4 , uczeń ten, na wniosek dyrektora szkoły lub placówki, może zostać przeniesiony przez kuratora oświaty do innej szkoły.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 85:

- a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wszczyna postępowanie wyjaśniające na polecenie organu, który go powołał, lub na wniosek Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.

2. O wszczęciu postępowania wyjaśniającego rzecznik dyscyplinarny zawiadamia nauczyciela, którego dotyczy to postępowanie, oraz dyrektora szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, a w przypadku nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – tego nauczyciela oraz organ prowadzący szkołę. O wszczęciu postępowania wyjaśniającego dotyczącego czynu naruszającego prawa i dobro dziecka rzecznik dyscyplinarny zawiadamia także Rzecznika Praw Dziecka, a w przypadku czynu naruszającego prawa i dobro ucznia – także Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.”,

- b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego nauczycielowi, którego dotyczy to postępowanie, oraz dyrektorowi szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, a w przypadku nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – temu nauczycielowi oraz organowi prowadzącemu szkołę, służy zażalenie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Na postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego dotyczącego czynu naruszającego prawa i dobro dziecka Rzecznikowi Praw Dziecka, a w przypadku czynu naruszającego prawa i dobro ucznia – także Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich – służy zażalenie do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia.”;

- 2) w art. 85b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego nauczycielowi, którego dotyczy wniosek o wszczęcie tego postępowania, oraz dyrektorowi szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, a w przypadku nauczyciela pełniącego funkcję dyrektora szkoły – temu nauczycielowi oraz organowi prowadzącemu szkołę, służy zażalenie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego dotyczącego czynu naruszającego prawa i dobro dziecka Rzecznikowi Praw Dziecka, a w przypadku czynu naruszającego prawa i dobro ucznia – także Krajowemu Rzecznikowi Praw Uczniowskich, służy zażalenie do odwoławczej komisji dyscyplinarnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 44b:

- a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Ocenianie zachowania ucznia polega na rozpoznawaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków uczniowskich.”,

- b) w ust. 5 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że

uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom;”;

c) w ust. 6:

- w pkt 4 wyrazy „art. 44k ust. 2 i 3” zastępuje się wyrazami „art. 44k ust. 2”,
- pkt 7 otrzymuje brzmienie:
„7) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec przekazania tych informacji jego rodzicom.”,

d) w ust. 8 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

- „4) w przypadku gdy w oddziale uczą się uczniowie pełnoletni – możliwości wyrażenia sprzeciwu przez uczniów pełnoletnich wobec udostępniania ich rodzicom informacji, o których mowa w ust. 5 pkt 5, ust. 6 pkt 7, art. 44e ust. 2 i 4 oraz art. 44g ust. 1.”;

2) w art. 44e:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec ujawniania ocen jego rodzicom.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec udostępniania tych prac jego rodzicom.”,

c) w ust. 5:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek ucznia, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także na wniosek jego rodziców, dokumentacja dotycząca:”,

- w pkt 1 wyrazy „art. 44k ust. 2 i 3” zastępuje się wyrazami „art. 44k ust. 2”,
- część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– jest udostępniana do wglądu uczniowi, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzicom.”;

3) w art. 44g ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują

ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec informowania jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.”;

- 4) w art. 44k:
  - a) w ust. 1 wyrazy „połowę czasu przeznaczonego na te zajęcia” zastąpić wyrazami „25 % czasu przeznaczonego na te zajęcia”,
  - b) uchyla się ust. 3,
  - c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Uczeń jest nieklasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli nieusprawiedliwiona nieobecność ucznia na tych zajęciach przekroczyła 25% czasu przeznaczonego na te zajęcia w okresie, za który jest przeprowadzana klasyfikacja.”;
- 5) w art. 44l:
  - a) w ust. 1 wyrazy „art. 44k ust. 2 i 3” zastępuje się wyrazami „art. 44k ust. 2”,
  - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się nie później niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Termin egzaminu klasyfikacyjnego uzgadnia się z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami.”;
- 6) w art. 44n:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczeń, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzice, mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna zachowania zostały ustalone niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.”,
  - b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do sprawdzianu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły w uzgodnieniu z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami.”;

7) w art. 44zd:

a) w ust. 5a pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec dostarczania tych informacji jego rodzicom;”;

b) w ust. 5b pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia, z tym że uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec przekazywania tych informacji jego rodzicom.”,

c) w ust. 6 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) w przypadku gdy w oddziale szkoły innej niż artystyczna szkoła policealna uczą się uczniowie pełnoletni – możliwości wyrażenia sprzeciwu przez uczniów pełnoletnich wobec udostępniania ich rodzicom informacji, o których mowa w ust. 5a pkt 5, ust. 5b pkt 7, art. 44zda ust. 2 i 4 oraz art. 44zf ust. 1.”;

8) w art. 44zda:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec ujawniania ocen jego rodzicom. W artystycznej szkole policealnej oceny są jawne dla ucznia.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec udostępniania tych prac jego rodzicom. W artystycznej szkole policealnej sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi.”,

c) ust. 5:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek ucznia, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także na wniosek jego rodziców, dokumentacja dotycząca:”,

– część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– jest udostępniana do wglądu uczniowi, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzicom.”;

9) w art. 44zf ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanych dla niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły artystycznej. Uczeń pełnoletni może wyrazić sprzeciw wobec informowania jego rodziców o przewidywanych niego rocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania.”;

10) w art. 44zib ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadza się nie później niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych, a w artystycznej szkole policealnej - semestralnych, zajęć dydaktyczno-wychowawczych. Termin egzaminu klasyfikacyjnego uzgadnia się z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami, a w artystycznej szkole policealnej – z uczniem.”;

11) w art. 44zla:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczeń, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także jego rodzice, mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły artystycznej, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych lub roczna ocena klasyfikacyjna zachowania zostały ustalone niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do sprawdzianu, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły artystycznej w uzgodnieniu z uczniem, a w przypadku niepełnoletniego ucznia – także z jego rodzicami, a w artystycznej szkole policealnej – w uzgodnieniu z uczniem.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. W sprawach uczniów Rzecznik współpracuje z Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich.”;

2) w art. 9 po pkt 2b dodaje się pkt 2c w brzmieniu:

„2c) na wniosek Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) po art. 11a dodaje się art. 11b w brzmieniu:

„Art. 11b. W sprawach uczniów Rzecznik współpracuje z Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935 i 1685 oraz z 2025 r. poz. 769) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich może wziąć udział w każdym toczącym się postępowaniu, a także wnieść skargę, skargę kasacyjną, zażalenie oraz skargę o wznowienie postępowania, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praw uczniowskich. W takim przypadku przysługują mu prawa strony.”;

- 2) w art. 173 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skargę kasacyjną może wnieść strona, prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznik Praw Dziecka lub Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich po doręczeniu im odpisu orzeczenia z uzasadnieniem.”;

- 3) w art. 264 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Uchwały, o których mowa w art. 15 § 1 pkt 2, Naczelnego Sądu Administracyjnego podejmuje na wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokuratora Generalnego, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, a uchwały, o których mowa w art. 15 § 1 pkt 3, na podstawie postanowienia składu orzekającego.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, 1761 i 1940) w art. 41² wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich albo jego przedstawiciela;”;

- 2) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wskazanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich i Prezesa Rady Ministrów;”.

Art. 8. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 42 po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:

„11a) Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich, jeżeli zgłosił udział w postępowaniu dotyczącym praw uczniowskich;”;

- 2) w art. 63 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich w postępowaniu dotyczącym praw uczniowskich przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 83 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, mogą wystąpić również Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich.”;

- 2) w art. 89 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Skargę nadzwyczajną może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i Krajowy Rzecznik Praw Uczniowskich.”.

Art. 10. W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego

oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływanie wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego wyłącza zastosowania kary, o której mowa w art. 42c ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.⁴⁾). Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego.”;

- 2) w art. 115 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do kontaktu nieletniego z obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym, z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, Rzecznikiem Praw Pacjenta, Krajowym Rzecznikiem Praw Uczniowskich, organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzecząpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania nieletniego przed tym Trybunałem.”;

- 3) w art. 353 w ust. 1 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.”.

Art. 11. 1. Tworzy się Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Pierwszy nabór dla kandydatów na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42h ustawy zmienianej w art. 1, ogłasza się w terminie do 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Do naboru stosuje się przepisy art. 42h ustawy zmienianej w art. 1 i przepisy wydane na podstawie art. 42h ust. 4 tej ustawy. Pierwsze

---

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 854, 1562, 1635 i 1933 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 622 i 769.

powołanie na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich może nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2026 r.

3. Jeżeli w wyniku naboru, o którym mowa w ust. 2, nie zostanie wyłoniony kandydat na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, kolejnego naboru nie przeprowadza się. W tym przypadku minister właściwy do spraw oświaty i wychowania powołuje na stanowisko Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 42h ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 12. 1. Tworzy się Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42l ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Kurator oświaty składa do Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich wniosek o powołanie Wojewódzkiego Rzecznika Praw Uczniowskich w terminie do 30 dni od dnia powołania pierwszego Krajowego Rzecznika Praw Uczniowskich.

Art. 13. 1. Tworzy się Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Szkolnego Rzecznika Praw Uczniowskich, o którym mowa w art. 42q ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, powołuje się nie później niż do dnia 28 lutego 2026 r., z tym że w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych lub placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8 ustawy zmienianej w art. 1, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie została powołana rada szkoły lub placówki, Szkolny Rzecznik Praw Uczniowskich jest powoływany w terminie 30 dni od dnia powołania rady szkoły lub placówki na pierwszą kadencję.

Art. 14. 1. W szkołach lub placówkach, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie została powołana rada szkoły lub placówki, powołuje się radę szkoły lub placówki nie później niż do dnia 30 września 2026 r. Przepisy art. 82 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 stosuje się.

2. Szkoły lub placówki dostosują statuty do zmian wynikających z niniejszej ustawy w terminie do dnia 31 sierpnia 2026 r., z tym że w szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych, szkołach artystycznych lub placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4 i 6–8 ustawy zmienianej w art. 1, w których do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy została powołana rada szkoły lub placówki, w zakresie zmian wynikających z art. 42q–42s ustawy zmienianej w art. 1 – w terminie do dnia 15 lutego 2026 r.

Art. 15. Do spraw dotyczących skreślenia ucznia z listy uczniów lub przeniesienia ucznia do innej szkoły, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 16. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na wykonywanie zadań sektora finansów publicznych wynikających z niniejszej ustawy wynosi w roku:

- 1) 2026 – 4,23 mln zł;
- 2) 2027 – 4,34 mln zł;
- 3) 2028 – 4,45 mln zł;
- 4) 2029 – 4,56 mln zł;
- 5) 2030 – 4,67 mln zł;
- 6) 2031 – 4,79 mln zł;
- 7) 2032 – 4,91 mln zł;
- 8) 2033 – 5,03 mln zł;
- 9) 2034 – 5,16 mln zł.
- 10) 2035 – 5,29 mln zł.

2. Maksymalny limit wydatków z budżetu jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych na wykonywanie zadań sektora finansów publicznych wynikających z niniejszej ustawy wynosi w roku:

- 1) 2026 – 92 mln zł;
- 2) 2027 – 92 mln zł;
- 3) 2028 – 92 mln zł;
- 4) 2029 – 92 mln zł;
- 5) 2030 – 92 mln zł;
- 6) 2031 – 92 mln zł;
- 7) 2032 – 92 mln zł;
- 8) 2033 – 92 mln zł;
- 9) 2034 – 92 mln zł.
- 10) 2035 – 92 mln zł.

3. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, oraz wdraża mechanizmy korygujące, o których mowa w ust. 4.

4. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1 stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu wydatków na wykonywanie zadań określonych w art. 16 ust. 1.

5. W przypadku gdy wysokość wydatków w poszczególnych miesiącach jest zgodna z planem finansowym, przepisu ust. 4 nie stosuje się.

Art. 17. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 83 ust. 6 i art. 85 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 3 w zakresie art. 42d–42k, art. 2, art. 4–11, które wchodzą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 1 pkt 2 i art. 3 pkt 4, które wchodzą w życie z dniem 1 września 2026 r.

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym
Andrzej Barański
/- podpisano cyfrowo/